

קובץ

הערות התמימים דאנ"ש

◆ פרדיקט ליקוטי שיחות ◆

גליון ב (יז)
פרשת יתרו

◆ ◆ ◆

יוצא לאור ע"י מערכת
פרדיקט לקוטי שיחות
הערות וביאורים

להערות ותגובות ע"מ לפרסם בקובצים הבאים
וכן למינוי והקדשות ניהן לשלוח למערכת
PLSHaoros@gmail.com

קובץ הבא יצא לאור בעזה"י לקראת שבת פרשת משפטים.
הערות יתקבלו לא יאוחר מיום חמישי 12:00pm

פתח דבר

לקראת שבת פרשת יתרו, הננו שמחים להוציא לאור קובץ השבע עשר ד"פרויקט לקוטי שיחות - הערות וביאורים" אשר בו הערות, ביאורים ועיונים בלקו"ש חלק טז.

הפרויקט, שהתחיל לכבוד שבעים שנה לנשיאות רבינו, ביו"ד שבט העבר, זכה להתעוררות גדולה בקרב התמימים, שלוחים ואנ"ש, ועד עתה מנויים בפרויקט קרוב לעשרת אלפים יהודים, שקבלו על עצמם ללמוד בכל שבוע שיחה או כמה שיחות בלקו"ש ע"מ לגומרה אי"ה.

מטרת קובץ זו הוא למלאות בעזה"י את הצורך לרכז את כל הדיונים לפונדק אחד, אשר בו יוכלו לשאול ולהשיב, להקשות ולתרוץ בהבנת השיחות.

ידועה לכל גודל החביבות שרחש כ"ק אדמו"ר להוצאת קובצי הערות, ובפרט לאלו העוסקים בתורתו הק' כפי שכתב מענה לא' על שאלתו באחת השיחות:

"נהנית להערותיו בלקו"ש, בנוגע לשאלותיו בזה - הרי זוהי מטרת קובצי הערות הת' ואנ"ש המו"ל בכ"מ - לרכז שם כל כיו"ב ושידונו רבים עד"ז וכו", עכ"ל"ק.

ואנו בטוחים שהוצאת הקובץ תגביר את ה'קאך' והחיות בלימוד השיחות לנחת רוחו הק', ותעורר רבים להשתתף בהלימוד.

בקשתינו שטוחה לכל מאן דאית לי' הערות וביאורים בשיחות אלו, שיואלו נא בטובם לשולחם אל המערכת על מנת שנוכל להדפיסם בקובצים הבאים שיצאו לאור בעזה"י.

ואנו תפילה שנזכה לגרום נח"ר לרבינו, ושכזכות הדפסת קובצים אלו, אשר בקשר לזה אמר כ"ק אדמו"ר שהוא הכנה ל"תורה חדשה מאתי תצא", נזכה בקרוב ממש לגאולה האמיתית והשלימה, אמן סלה.

בברכה המערכת

עשב"ק פרשת יתרו ה'תשפ"א - הי' תהא שנת פלאות אראנו
שבעים ואחת שנים לנשיאות כ"ק אדמו"ר

מזכרת

- יתרו א - סעיף ג
5..... הוספת רבינו תיבות "בחויז" ו"לפני ולפנים"
הרב נחמן שפירא
- יתרו א - הערה *37
7..... אדם לעמל יולד - כל אדם
הערת המערכת
- יתרו א סעיף יו"ד
8..... "שבת פרשת יתרו"
קבוצת לומדי השיחות
- יתרו ב - כללות השיחה
9..... החידוש בעצת יתרו
הת' שלום בלומינג
- יתרו ב - סעיפים ב,ג,ה,ו,
13..... הערות ביתרו ב
הרב מרדכי פארקאש
- יתרו ב - סעיף וא"ו
15..... הקב"ה הסכים לטענת יתרו
הרב יוסף נמס
- יתרו ב - הערה 12
16..... למ"ד יתרו קודם מ"ת בא
קבוצת לומדי שיחות
- 19..... שער העיונים

יתרו א - סעיף ג

הוספת רבינו תיבות "בחוץ" ו"לפני ולפנים"

הגה"ח הרב נחמן שפירא'

משפיע בביה"מ אהלי תורה

און היות אַז אין ביהמ"ק בחוץ - אין לשכת הגזית - האַט זיך געפונען דער ב"ד הגדול - דער עיקר פון תושבע"פ און הלכה; און גלייכצייטיק איז אויך דאָרט אָבער לפני ולפנים - אין ארון בקדה"ק - געווען באַהאַלטן די לוחות (און ספר תורה) וואָס דאָס אַלץ באַווייזט אויף דער בחי' פון פנימיות התורה און רזין דאורייתא -

כמדומני כמעט ברור, שהרבי הוסיף כאן כמה תיבות, ומהם: "בחוץ", "לפני ולפנים", "און ספר תורה".

ואולי יש לבאר כוונת רבינו בהדגשת תיבות אלו בהביאור.

בסעיף זה רוצה הרבי לבאר איך מפרש הרמב"ם "הלכה" שקאי על חכמה האלקית, ומבאר שי"ל שמזה שאין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה בלבד הוא מיום שחרב ביהמ"ק מוכח שענין זה היה בבימ"ק, ומביא בזה מה שבביהמ"ק הי' נמצא הבי"ד הגדול שהיו בלשכת הגזית מחוץ, אבל בו בשעה (גלייכצייטיק) היתה הרזין דאורייתא בתוך הארון בקה"ק.

ובפשטות י"ל שהכונה הוא, שבזה רואים שעיקר ענין התורה בביהמ"ק הוא בחי' נסתר הפנימיות התורה ה"רזין דאורייתא" שהוא החכמה האלקית, משא"כ הלכה כפשוטה בביהמ"ק הי' רק מחוץ, ולכן אין הרמב"ם מפרש שהלכה שהי' בביהמ"ק פי' הלכה כפשוטה כי לא הי' זה בביהמ"ק ממש, ורק בחוץ. ומה שהי' בעיקר בביהמ"ק בלפני ולפנים בהארון בתוך הקדה"ק הוא התורה כמו שהוא באהאלטן, נסתר.

וזה משמע ג"כ ממה שביאר הרבי בהתוועדות דיו"ד שבט תשכ"ד, ולהעיר ששם מבאר שהנסתר דתורה (הלוחות) הי' נכסה ונתעלם בתוך הארון, וגג הארון הי' מכסה אותו. וגם לאחר החורבן נשאר הארון טמון בתוך הקה"ק, והיינו שענינו של הלכה שהי' בביהמ"ק ממש (ולאחר החורבן נשאר) נמצא בתוך הארון בפנים, היינו נסתר שהוא ה"רזין דאורייתא".

אמנם עדיין דורש ביאור, כי מה נוגע כ"כ זה שבלשכת הגזית הי' ענין ההלכה כפשוטה, ועוד דבהמשך הקטע משמע, שזה שהביא מה שבביהמ"ק מבחוץ הי' בי"ד הגדול ועיקרו מתושבע"פ

שבהלכה, אינו לשלול זה שזה אינו שייך לביהמ"ק, אלא שנוגע ג"כ ענין החיובי שבזה, שגם זה הי' סוכ"ס בביהמ"ק,

וכן מוכח מהקטע שלאח"ז, וז"ל: אז די "ד"א של הלכה" וואס פארבייטן דעם ביהמ"ק (לאחר חורבנו) מיינט ניט בלויז הלכות בנוגע למעשה, נאר אויך די רזין דאורייתא, וואס דאס איז די חכמה ודעת אין אחדות הבורא,

ומלשונו "ניט בלויז הלכות בנוגע למעשה, נאר אויך די רזין דאורייתא", משמע שלא בא לשלול ענין הלכה לגמרי.

ואולי יש לבאר בעומק יותר שרוצה להוכיח שבתוך ההלכה שהי' נמצא מחוץ בלשכת הגזית, בו הי' גם ענין של רזין דאורייתא, ושגם בכלל בתוך הלכה כפשוטה יש רזין דאורייתא. ויש לומר שזהו הפשט של "גלייכצייטיק", שבתוך הביהמ"ק היו שני ענינים, הלכה כפשוטה רק מחוץ, ובו בשעה בתוך הקדה"ק הי' רזין דאורייתא, וא"כ מצינו שיש שייכות בין הלכה כפשוטה לה"רזין דאורייתא", שגם בתוכו יש רזין דאורייתא.

ובזה מוסיף הרבי להדגיש שלא רק שיש איזו שייכות בין הלכה להרזין דאורייתא מכיון שהם שניהם בביהמ"ק, אלא עוד יותר שעל אף שהענין של הלכה שהי' בבימ"ק הי' רק מחוץ, אבל הוא ה"חוץ" מ"הלפני ולפנים", שגם הלכה עצמו עיקרו הוא הפנים ורזין דאורייתא, מזה שרואים שהוא ה"חוץ" וההמשך מהפנים שבו הרזין דאורייתא.

ואח"כ מוסיף הרבי במוסגר, שרואים שבהקודש הקדשים הי' נמצא ס"ת, שענינו של ס"ת הוא שהוא תורה שבכתב, שהוא למעלה מההלכה שהוא רק תושבע"פ שנמצא מחוץ,

אבל לאידך גיסא הוא למטה מלוחות שענינם אותיות החקיקה - ענינם של פנימיות התורה ורזין דאורייתא, מכיון שס"ת הוא כבר אותיות הכתב, היינו כבר ענין של חוץ ובדוגמת ענין של הלכה שהי' בחוץ,

א"כ י"ל שכמו שבכלל בביהמ"ק, שיש ב' הענינים, החוץ הוא הלכה בפועל אבל זהו החוץ מהלפני ולפנים, וא"כ מובן שגם עיקרו של החוץ הוא הפנים, הנסתר והנעלם, הרזין דאורייתא, כן בתוך הקדה"ק גופא היו שני ענינים, הס"ת והלוחות, שהס"ת שהוא אותיות שבכתב הוא כאילו החיצונית והגילוי של האותיות שבחקיקה שבלוחות, שהם הפנימיות והנסתר, ולכן אף בהס"ת פנימיותו הוא הלוחות שמונחים נעלם בתוך הארון - הרזין דאורייתא, ושלאשר לכן אכן נמצא כבר בהקה"ק ויש בו ה"רזין דאורייתא", והוא למעלה מהלכה כפשוטה ע"פ פשוט שאינו רזין דאורייתא.

ובהערה 21 מוסיף הרבי עוד, שבהס"ת גופא יש שני ענינים אלו, דהנה לדעת ר"מ היתה ממש נסתר בתוך הארון אבל לשיטת ר"י היתה מחוץ להארון בצד, שי"ל שמתווך שני הדעות, שעל אף שהוא כבר ענין של מחוץ לדעת ר"י, אבל בו נמצא ענינו של הפנים "הרזין דאורייתא", לדעת ר"מ.

יוצא שבתחילה מתחיל הרבי שהלכה הוא רק ענין של חוץ, ומוכיח שיש גם ענין רזין דאורייתא בהלכה ע"י ביאור הנ"ל, וכיון שכן י"ל שאכן כשמקשה בסוף הסעיף איך רואים רזין דאורייתא בפירושו של הלכה, יש לפרש לא רק כפי הנראה בפשטות שהשאלה היא איך רואים שיש לפרש הלכה "רזין דאורייתא", אלא עוד יותר, איך רואים שיש בהפירושו של הלכה כפשוטה "רזין דאורייתא".

וע"פ המבואר אתי שפיר המשך השיחה בסעיף הבא שגם בתוך הלכה כפשוטה רואים החכמה האלקית, שיש לומר שאינו שולל סעיף זה, רק מבארו יותר ע"פ פשטות.

יתרו א - הערה *37

אדם לעמל נברא - כל אדם

הערת המערכת

ועפ"ז יובן מה שפשטות לשון הרמב"ם משמע שמדבר בנוגע לכל אדם, גם בנוגע לאוה"ע (כנ"ל הערה 19), כי כל אדם לעמל נברא (סנהדרין צט, ב. וראה ב"ר פל"ט, ח (בסופו)). ואכ"מ.

וז"ל המדרש הנ"ל: בשעה שהי' אברהם מהלך וכו', כיון שהגיע לסולמה של צור, ראה אותם עסוקין בניכוש כו' בעידור כו', אמר, הלואי יהא חלקי בארץ הזאת.

ויש לציין לשיחת מוצש"ק בשלח י"א שבט תשכ"ח (תורת מנחם חנ"ב עמ' 33 ואילך). (הוגה חלקו ביחד עם שיחת י"א ניסן תשל"ב בלקו"ש חט"ז לפרשת לך שיחה ד) שמקדים ע"פ דברי המדרש הנ"ל שהטעם לזה שיש דרישה גם מאומות העולם שלא יהא אצלם ענין של בטלה (וגם הם צריכים לעסוק בחרישה וזריעה), הוא משום "כל אדם (כולל אומות העולם) לעמל נברא", והרי (סנהדרין נח, סע"ב) "עכו"ם ששבת חייב מיתה", והוא כי הסיבה משום מה נבראו, היינו למה הוא בכלל חי' - הוא בכדי לעמול, ואם בטלה הסיבה היינו שאינו עוסק בעמל ממילא בטל המסובב וחייב מיתה.

וזהו הדיוק כל אדם, דבא לרבות גם אומות העולם. ובאמת י"ל שאף לפי הגירסא "אדם לעמל נברא" (ולא "כל אדם"), עדיין כוללת אומות העולם, כי מה שנאמר ביבמות (סא, רע"א) שרק "אתם קרויין אדם", זהו רק כאשר מדבר בכתוב אודות "אדם" בלבד, משא"כ "משום בהמה" הנה "גבי בהמה (גם עכו"ם) מיקרו אדם". ועפ"ז מכיון שבהמשך הכתוב "אדם לעמל יולד" נאמר

"ובני רשף יגביהו עוף" דקאי על מלאכים, הנה כשמדובר אודות "אדם" בניגוד למלאכים הרי התואר "אדם" כולל את כל בני אדם הן יהודים והן אינם יהודים. עיין שם.

יתרו א סעיף י"ד

"שבת פרשת יתרו"

קבוצת לומדי השיחות

און אויך די גאַנצע סדרה ווערט גערופן על שמו און ניט "שבת מ"ת" אפילו ניט ווי אַ שם נוסף. ווי לדוגמא שבת שירה וכיו"ב.

יש לציין שנתבאר בכמה מקומות טעם לחלק בין פ' בשלח שהיא "שבת שירה" לבין פרשתנו שאינה "שבת מתן תורה" או "שבת קבלת התורה".

לדוגמא מובא בכ"מ אשר שאל הרה"צ ר"י מווארקא את החידושי הרי"ם מדוע קוראים לשבת זו שבת שירה, משא"ב בשאר השבתות למשל שבת יתרו לא נקראת שבת מתן תורה וכד'. והשיבו החידושי הרי"ם: כיון שרואים שבשירת הים יש שינוי גם בכתיבתה בתורה שנכתבת בצורת שירה, אריח ע"ג לבונה.

וכן מובא בשם אדמו"ר הראשון מסאדיגורא (בנו של הר"י מרוזין): טעם למנהג העולם לקרוא לשבת זו על שם הקריאה ומדגישים לומר שבת שירה ולא קוראים לשבת פ' יתרו שבת קבלת התורה וכיו"ב וכן מנהג העולם לקבוע שמחות כגון עליה לתורה לחתן על שבת שירה יש לומר הענין כי בפרשה זו אנו מוצאים בראשונה את המתנה טובה שהוא השבת שנמסר לעם ישראל כדכתיב ראו כי ד' נתן לכם השבת. ועוד זאת כי הרבה טובה שמהראוי לתת עליהם שיר ושבח לד' נמצא בפרשתנו והיינו מקור הפרנסה ירידת המן לישראל וכן ניצוח המלחמה נגד האויב התמידי שהוא עמלק ולכן שמה נאה לה "שבת שירה".

וכאן התמי' על מה שבכ"מ מופיע תואר "שבת קבלת התורה" לפרשת יתרו.

יתרו ב - כללות השיחה

החידוש בעצת יתרו

הת' שלום בלומינג

תלמיד ביה"מ אהלי תורה

א. והנה בתוכן השיחה הקשו ואפשר להקשות כמה ענינים:

א. הרי מדמים עצת יתרו להא שבנ"י רצו לקבל הגילויים של מ"ת בפנימיותם, וא"כ צריך להבין מדוע עשו אותה הטעות פעמיים, היינו לאחר שהקב"ה קיבל טענת בני" בעת מ"ת למה הביא יתרו עוה"פ אותה הטענה.

ובכלל צריך להבין מה שמצינו חילוקים ביניהם:

ב. אשר בנוגע לעשה"ד מצינו שבנ"י בעצמם הרגישו בהחיסרון, משא"כ בנוגע לטענת נבול תבול ה' צריך שיתרו - גר יבוא ויטעון.

ג. דוקא בנוגע לטענת יתרו מצינו שייתר פרשה אחת בתורה היינו שאופן זה ה' חידוש, ולכאורה בדומה לזה ה' צריך להיות גם לפנ"כ.

ובעצם טענת יתרו צלה"ב: מפשטות השיחה יוצא שכל תוכן טענת וסיבת יתרו בטעות יסודו, ורק שהקב"ה קיבל עצתו בנוגע לפועל מפני ענין צדדי (להזהיר מהזמן דלאחר הסתלקות משה).

ד. וזה צריך עיון טובא, מכמה סיבות א) לא משמע כן כלל מתוכן הפרשה (יח,כד) "וישמע משה בקול חותנו ויעש ככל אשר אמר", (ב) ייתר הפרשה נקרא על שמו - יתרו דוקא, וע"פ האמור מה קשור עליו, ג) למה חיכה ה' עד שבא יתרו, הרי לא חידש שום סברה שלא ה' ידוע לנו לפני"כ, ד) הרי ידוע שטענת יתרו ה' הכנה למ"ת, וא"כ צריך לומר שהיו דברים בגו ה) ובעיקר: חידוש עצום כזה ה' צריך רבינו להשיענו בפירוש, ולא מצינו בשיחה אפי' רמז להא שיתרו טעה (ואדרבא כתוב "דער אובשטער האט מסכים געווען צו עצת יתרו" וגם לאחר שאמר כנ"ל (טעותו של יתרו) נאמר בפירוש "יתרו האָט אָבער אויפגעטאָן אַ יתרון אין תורה, אַז אויך דער סדר פון „ואתה תחזה" ווערט אַ סדר הנהגה ע"פ תורה").

אלא שע"פ הנ"ל ייצא שבהכרח לומר שאכן צדקו דברי יתרו, וא"כ צריך להבין לאיך,

ה. במה צדק, הרי כנ"ל הקב"ה קיבל עצתו רק מפני ענין צדדי.

ו. עוד אפשר להקשות היכן מצינו ירידה בדרגת משה - התשתם כוחי כנקבה, הרי לפני שטענו בני העלה אותם לקבל ישר מה', וגם אח"כ למדם באופן של ראי', ובלשון השיחה "אָז ווען אידן הערן תורה מפי משה איז עס אַזוי ווי זיי הערן דאָס, מפי הגבורה" ובהע' 28 מסביר שהי' בדומה ממש ל"בעת מ"ת [ש]היו כל ישראל רואים את (הקולות -) הנשמע".

ב. בד"א אולי אפשר לבאר כל הנ"ל ע"פ ביאורים של רבינו בכמה מקומות בענין דרגת משה ועבודתו עם בני ובהקדים:

"ל נקודת הביאור בזה: ישנם שלושה ענינים (א) עצם הנשמה (ב) יחידה, ובגילוי יחידה עצמה שני אופנים: כמו שהוא דבר נוסף על הכוחות, וכמו שחודר הכוחות מצ"ע (כמבואר בארוכה במאמר ד"ה ואתה תצוה תשמ"א).

ובזה אפשר לבוא ולבאר בנוגע לעניינינו, הרי ידוע שחמישה שמות נקראו לה להנשמה נפש רוח נשמה חי' ויחידה, וכ"א משמות אלו הם כמו ממוצע בין הנשמה להגוף, היינו שנותן אפשריות להנשמה להתלבש בגוף.

והנה רגיל לומר שנר"ג הם חלקי הנשמה המתלבשים בגוף, משא"כ חי' ויחידה הם חלקי הנשמה שנשארים למעלה מהתלבשות בגוף ופועלים באופן מקיף,

אבל להמעייין בעומק יותר ימצא שעצם מציאות השם מורה שמדובר בדרגת הנשמה כמו שהיא כבר באיזה אופן של המשכה, ודבר זה מבואר בארוכה בשיחת ש"פ תולדות תשנ"ב (ע' 128) ושם: "שגם 'יחידה' היא רק שם לעצם הנשמה, ולא עצם הנשמה, עכצ"ל, שישנו ענין שקודם גם ל"אני לפניך" (הביטול דבחי' היחידה) מצד עצם הנשמה (למעלה גם מהיחידה) הקשורה עם עצמותו ית' ממש".

היינו שענין האמיתי דעצם הנשמה היא עצמות ה' בלי שום תואר ושם אשר אינו שייך כלל להמשכה באדם, והא למעלה יותר מדרגת יחידה ליחדך.

(ויש להעיר שלכאורה כשאומרים סתם גילוי עצם הנשמה מדברים על גילוי היחידה ולא דוקא על עצם הנשמה ממש כבשיחה הנ"ל)

והנה ע"פ שיחת אחש"פ תש"י (לקו"ש ח"ב ע' 511) יוצא שעצם הנפש הנ"ל היינו עצמותו ית', היא דרגת משה רבינו, ושם (בתרגום ללה"ק מתו"מ ח"א ע' 25): אין מקום לקושיא אודות ממוצע, מאחר שזהו עצומה בעצמו כפי שהעמיד עצמו ("זוי ער הלט זיך אריינגעשטעלט") בגוף" וממשיך שם שזהו מה שאמר משה רבינו "ונתתי עשב", היינו שמשא רבינו הוא כל הזמן בדרגת ביטול של עצם הנשמה הנ"ל.

ג. וע"פ הנ"ל י"ל שזה הי' ג"כ דרגת בני בעת מ"ת היינו שמשא העלם לדרגתו הוא, וזהו שמצינו שבעת מ"ת פרחו נשמתן, כי כאן הי' גילוי עצם נשמתם שגרם לפריחה של כל חלקי נשמתן המלוכשים בגוף, והיות וע"פ הנ"ל גילוי זה שייך אך ורק למדרגת משה, הרגישו בני

שאינן לזה שום שייכות למעמד ומצבם הם, כי כנ"ל גילוי זה הוא עצמותו ית' ממש שאין בו אפי' המשכה כלשהי בפנימיות נפשם, ומפנ"ז טענו טענתם.

ולזה ירד משה להיות ממוצע המחבר בינם ובין הקב"ה ללמוד התורה לבני", שאם כל המעלות שבלימוד זה אם היותו באופן דראי' ומפי הגבורה ממש, הרי לפועל גם דרגת ראי' הוא איזה נקודה של תואר,

וי"ל שהוא ע"ד מה שמשה מגלה היחידה שבכל א' מישראל, שכנ"ל אם היותו יחידה הוא ג"כ שם.

ובלימוד זה לא הי' חסרון הנ"ל של אי המשכתה בפנימיות, כי ע"פ המבואר בארוכה במאמר ד"ה ואתה תצוה תשמ"א מובן שגילוי היחידה היא עצם של האדם עצמו, ומפנ"ז לא הרגישו בני" בחיסרון הנ"ל.

ד. וי"ל שיתרו ראה כאן חיסרון עמוק ודק שאפי' בני" לא שמו לב אליו והוא:

מבואר בהמשך המאמר שבגילוי היחידה גופה ישנה ב' אופנים, א) כמו שנשאר שונה וחלוק משאר כוחותיו, וב) ואיך שהוא יורד וחודר ומתעצם אתו,

ומסביר שם שכשיש מצור - כתיב, ממילא נתגלה עצם נשמתו, אלא שזה באופן הא' שאינו חודר בכל מציאותו, ומפנ"ז רואים שהי' אצל כמה אנשים "כשבאו אח"כ למדינות שאפשר לעסוק בתו"מ מתוך הרחבה אין ניכר בהם (כ"כ) המס"נ שהי' להם מקודם", כי כנ"ל התגלות המאור הי' תלוי בדבר אחר שחוץ ממנו - כתיב, ולא הי' בהם מצ"ע.

וי"ל שזה טען יתרו שאה"נ עכשיו כשמרע"ה הוא בגילוי הוא מגלה היחידה שבהם, אבל מה יהי' מחר לאחר הסתלקות משה, אם לא שיהי' בהם מצ"ע לא יהי' לזה קיום, ע"ד הנ"ל גבי אלו ש"אין ניכר בהם (כ"כ) המס"נ שהי' להם מקודם".

אלא שישראל לא הרגישו בזה חיסרון כי אצלם אכן לא הי', היות וכנ"ל הגילוי הי' בעצם נשמתם הם, וע"ד שיהודים ברוסי' לא חשבו שבעת בואם לארצות הרחבה יהי' איזה חיסרון במס"נ שלהם.

ה. ועפכ"ז אולי אפשר לפרש מה הי' החידוש בעצת יתרו דוקא שמפנ"ז ייתר פרשה בתורה:

י"ל שכל הביאור באות ז' עד הסוף, ש"אָט דער ענין גופא דאַרף אָבער באַוואָרנט ווערן דורך משה רבינו" הוא חלק מעצת יתרו, וכפשטות לשונו "ואתה תחזה - ברוה"ק שעליך",

והיינו עי"ז שמשה מונה שופטים פועל, שלמרות שהשופטים הם אנשים פשוטים לפ"ע, ש"שופט אידן לויטן פסק דין וואָס זיי זיינען מסיק מיט זייער שכל", אעפ"כ "איז דאָס דער משפט פון תורת אמת (תורת משה)" היינו שאפי' במצב שמשה רבינו אינו בגילוי, אעפ"כ פעל שאדם פשוט ואפי' תלמיד ותיק יכול מצ"ע להיות כלי לתורת משה, אלוקות בפשיטות,

והוא ענין השני בגילוי עצם הנפש, שאפי' כשאין דבר חוץ ממנו שפועל ההתגלות - כתיבת, אפשר להיות אינגאצן צוטרייסעלט מזה שהוא בגלות מצ"ע, כי עצם נפשו חדור בכל כוחותיו.

וי"ל שזהו החידוש בתורה שנתגלה ע"י יתרו, כי לפנ"כ כל דבר הי' בתוך גדרו, היינו בתחילה כשהיו בני"י בדרגת משה - עצם הנשמה לפני המשכתה, היו יכולים לקבל גילויים כמוהו, משא"כ לאח"ז כשהיו במצבם הם רק קיבלו בדרגת ראי' - גילוי היחידה,

משא"כ לאחר שבא יתרו, יתרו האָט אָבער אויפגעטאָן אַ יתרון אין תורה, אַז אויך דער סדר פון „ואתה תחזה“ היינו כנ"ל שמשה מונה שופטים, ואפשר להיות מצד אחד אנשים פשוטים ובו בשעה תורת אמת - תורת משה "ווערט אַ סדר הנהגה ע"פ תורה".

וזה יומתק ע"פ הידוע שיתרו הי' הכנה למ"ת, כי במ"ת הי' עד"ז - ביטול הגזירה דעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו לעליונים, וההכנה לזה הי' ביתרו שחידש פרשה זה "ואתה תחזה" בתורה, לתת האפשריות שגם פיסקי דיני השופטים של כל דור שמשגיגים בשכלם הם, יהי' תורת משה.

ו. ועכשיו נבוא לסכם ולבאר איך שע"י ביאור הנ"ל מתורץ כל שאלות הנ"ל ועוד.

מובן א. מה הם שני השלבים (עצם הנפש ממש או גילוי היחידה), וב. מה שדוקא בשלב הא' הרגישו בחיסרון זה גם ישראל ובשלב הב' הי' צורך ביתרו (כנ"ל לא הי' שום המשכה בנפשם, משא"כ שלב הב' אדרבא הי' מצד עצם נשמתם), וג. למה דוקא פרשת יתרו הוא חידוש בתורה (לפני"כ הי' כל ענין בגדרו הוא).

וגם מובן ד. והי' איך שמצד אחד לא טעה יתרו בהערכה שלו על בני"י, ואכ"ז עיקר הבעי' הוא רק לאחר הסתלקות משה, ובעיקר אינו צריך להוציא הפרשה מפירושו הפשוט.

ובפשטות מובן ו. שהי' חילוק גדול בין איך שבנ"י מקבלים ישר מה', לע"י הממוצע (המחבר) של משה.

יתרו ב - סעיפים ב, ג, ה, ו

הערות ביתרו ב

הרב מרדכי פארקאש

שליח כ"ק אדמו"ר לסיאטל וושינגטון

א. בלקו"ש חט"ז יתרו ב ס"א כותב " מצד תורת אמת גופא ניט געווען דער סדר הנהגה פון "ואתה תחזה", נאר אז משה אליין דארף משפט'ן דעם עם בכל דבר" ובהערה 11 "להעיר מהפס"ד : לעולם יהי דין אלף מנה ודין פרוטה אחת שווין בעיניך לכל דבר (רמב"ם הל' סנהדרין פ"כ ה"י)"

בפשטות כוונת ההערה היא לחדד יותר מדוע מצד משה צריך להיות שישפוט העם בכל דבר כי אחרת זה ייראה כמחלק בין סוג הנדונים.

ולהוסיף ששמעתי פעם לפרש שבדקדוק הכתוב נראה הבדל בין מה שיתרו אומר למשה ובין מה שנאמר אצל משה עצמו, יתרו אומר "והיה כל הדבר הגדול יביאו אליך", ובהמשך אצל משה נאמר "את הדבר הקשה יביאון אל משה, מהו החילוק והשינוי בין "דבר גדול" ל"דבר קשה"?

אלא יתרו מצדו מחלק בין דיון על דבר גדול ע"ד "דין אלף מנה", ודיון בדבר קטן ע"ד "פרוטה אחת", ולדעתו מספיק שמשם ידון "בדבר הגדול" בסכומים הגדולים בכמות יותר ואילו הדבר הקטן היינו הסכומים הקטנים ידונו הם, אבל אצל משה הסובר ש"דין אלף מנה ודין פרוטה אחת שווין" לכן מדגיש הכתוב "הדבר הקשה" היינו שדין שיש בו קושי באיכות אף שהוא על סכום מועט בכמות יבוא אלי, כי ע"פ תורה גודל הסכום לא משנה "שווין בעיניך לכל דבר" וכנ"ל בהערה.

ב. בס"ג מבאר טענת בני" בעשרת הדברות הראשונות "ואת תדבר אלינו" הוא שרצו לקבל תורה בכלי השגה שלהם ובכוחותיהם עצמם עיי"ש, ולכאורה צ"ע למה יתערבו בני" בהנהגת משה ומדוע לא יסמכו עליו שזהו כפי הכוונה?

ובפשטות י"ל שזה גופא גם קבלו ממש, היינו ידעו שמשם הוא זה שתובע עבודה בכח עצמו וקליטת הגילויים בפנימיות, ולכן רצו עכשיו לקבלו באופן כזה דווקא המתאים לשיטת משה. וכפי שמבואר בסיום השיחה זוהי השלימות דדירה בתחונתו.

ג. ס"ה מבאר שמושה רצה שיקבלו התורה כפי ששמעו הוא עצמו מפי הגבורה. ולכאורה צ"ב לאחרי שמושה קיבל טענתם כבר בעשרת הדברות הראשונות שיקבלו התורה מצד כוחותיהם עצמם, אם כן מדוע משתדל שישמעו התורה בדרגתו דווקא?

ונראה שלאחרי שקבלו הדברים מפיו (ולא מפי הגבורה עצמו) בדברות הראשונות כבר הוכח שאפשרי הדבר שילמדו תורה בדרגתו של משה ויוקלט בפנימיות, וכמובן שהוא באופן יחסי, היינו שמיעת הדברות מפי משה ביחס למי הגבורה הוא בדומה לשמיעת המשך דברי התורה מפי משה עצמו באופן ששמעו (משה) מפי הגבורה.

ד. ס"ו מבאר שמצד מעמדם עם משה הרי גם ה"דברי ריבות" לא יהיו בהתלבשות בעניני עסקייהם כי משה יגביהם למצבו, ולכן גם ה"דברי ריבות" יכולים להימסר על ידו, ובהמשך מביא שהקב"ה בכ"ז קיבל עצת יתרו, כי צריכים להתחשב עם מצב בני" במעמד ומצב שלא יהיו בגשמיות עם משה וכו'.

ונראה שהתחשבות למצב זה – שלא יהיו יחד עם משה – לא היה בטענת יתרו, אלא לאחר שיתרו העלה את החישוב אודות ישראל שעסוקים ב"דברי ריבות", הסכים הקב"ה לדבריו שאכן יש להתחשב עם כזה מעמד ומצב שבנ"י לא יהיו בגשמיות "באותו חדר" עם משה עצמו, וכלן יש להעמיד אנשי חיל ובאופן נמנים ע"י משה עצמו כמבואר בס"ז. בסג"א הקב"ה קיבל דברי יתרו אבל לא תוכן טענתו וסיבתו, היינו מדידה ולא מטעמיה.

יתרו ב - סעיף וא"ו

הקב"ה הסכים לטענת יתרו

הרב יוסף נמס

שליח כ"ק אדמו"ר ניו אורלינס

יתרו איז געקומען מארצו, ער איז געווען אַ גר וכו', האָט ער געזען אידן ווי זיי שטייען (ניט אין אַ מצב ווי משה הויבט זיי אויף צו זיין דרגא, נאָר ווי זיי שטייען) במצבם מצד עצמם; און דערפֿאַר האָט ער גע'טענה'ט אַז דער ענין פֿון משפּט'ן אידן קען ניט זיין דורך משה אַליין:

שמעתי מקבוצת לומדי השיחות שיש כאלו שלומדים הפשט כאן בחשש של יתרו, שבנ"י בעסקיהם אינם בדרגת משה כלל, ומתבטלת אמנם כאשר עומדים לפני משה, דאז הוא מעלה אותם למעלה מהתלבשות בעסק וחילוקי דיעות, ועל כן יכולים הם לקבל משפט ישר ממשה. והטעם שהקב"ה הסכים לעצת יתרו הוא משום חשש צדדית, מה יהי' אחר הסתלקותו של משה.

ובאמת כן משמע מלשון השיחה "...פונדעסטוועגען האט דער אויבערשטער מסכים געווען צו עצת יתרו, ווייל מען דארף באַוואַרענען (אויך) די מצב פון אידען ווי זיי וועלען זיין נאך דעם ווי זיי וועלען אַריינגיין אין ארץ ישראל, ווען הנך שוכב...".

אמנם לענ"ד אפ"ל כוונת השיחה באופן אחר: אף לפי המסקנה ה' הסכים לעצת יתרו מצד שני סיבות: א. כדי שמשפט משה יהיה בערך לדרגתם של ישראל בעת עסקיהם ובאופן שהם יתאחדו, מצד דרגתם, עם דרך משפטו של ה'. אלא שחלק (הטכני) של חשש זו מתבטל ע"י שמשה מעלה אותם לדרגתו כשהם בפניו. ב. וע"ז מוסיף עוד חשש, שבבואם לארץ ישראל, לאחרי ז' אדר, כשהמשפט יהיה על ידי אחרים, יחסר בענין המשפט גם כפשוטו, אם לא שמשה יקבע סדר שהמשפט הראויה יועבר גם ע"י אחרים.

ומצד שני טעמים יש לומר שזוהי פשט בהשיחה:

א) משמע לעיל בהשיחה, וכן בהוראה בסופו, שאם משה ישפט בני" כפי ששמע מפי הגבורה, יחסר בהשפעת המשפט מצד ענינם וכן יחסר בהעלאת התחתון ודירה בתחתונים (עי' לקו"ש חי"א יתרו בהטעם שמתן תורה היה דווקא אחרי שיתרו הגיע, מכיון שזוהי התחלת העבודה דתחתונים יעלה).

ב) בהתחלת סעיף וא"ו מדגיש שדווקא יתרו שבא מארצו (מבחוץ) והיה גר, חשש להנ"ל, וזה מתאים יותר להפירוש שחששו הי' שבני ישראל לא יתעלו מצד דרגתם, מהפירוש שחשש

ממאי יהיה אחר ההסתלקות. האם לא היה יהודי אחד שחשש למאי יהיה אחרי ז' אדר עד שהגיע יתרו?

אף שאולי אפשר לומר שלבני ישראל לא עלתה מחשבה אפשרות של ז' אדר, בגלל התקשרותם ואהבתם למשה. ודווקא יתרו שהיה מבחוץ וגר חשש לזה. על דרך סיפור הגמרא (כתובות ק"ד) שתלמידי רבי גזרו, אפילו כשרבי היה בצער, "שכל מאן דאמר נח נפשיה דרבי ידקר בחרב" ורק שפחתו של רבי חשב על ההסתלקות, כדי למנוע צערו.²

יתרו ב - הערה 12

למ"ד יתרו קודם מ"ת בא

קבוצת לומדי שיחות

מכילתא ופרש"י פרשתנו שם, יג (ומשם מוכח שכ"ה גם למ"ד יתרו קודם מ"ת בא - ראה בארוכה רא"ם ועוד שם. אבל בבקה"ת שם (ועוד) ס"ל שהי' לפני מ"ת. ואכ"מ).

ויש לדון בכל זה, וז"ל הבעלי התוספות (ר"פ ד"ה ויהי ממחרת): ויהי ממחרת. פרש"י ממחרת יום הכפורים ממחרת יום ירידתו מן ההר וע"כ אי אפשר אלא ממחרת יום הכפורים שהרי קודם מתן תורה אי אפשר לומר והודעתי וגו' ומשנתנה תורה עד יום הכפורים לא ישב לשפוט את העם שהרי ביי"ז בתמוז שבר הלוחות ולמחרת עלה בהשכמה ושהה שם ארבעים יום וירד ביום הכפורים ואין פרשה זו כתובה על הסדר שלא נאמרה עד שנה שנייה שהרי נאמר כאן וישלח משה את חותנו ומצינו במסע הדגלים שאמר לו משה נוסעים אנחנו אל נא תעזוב אותנו ואם זו קודם מתן תורה משלחו והלך היכן מצינו שחזר.

וא"ת שם לא נאמר יתרו כי אם חובב ובנו של יתרו היה. חובב הוא יתרו שהרי כתיב מבני חובב חותן משה ע"כ לרש"י וקשיא דא"כ משמע בשעה שירד משה מן ההר דהיינו ביום הכפורים יצא

2. הערת המערכת: אלו שלמדו כנ"ל, בפשטות התכוונה לומר שטענת יתרו היתה כי הוא ראה "דברי ריבות" בענינים אישיים, ואף אולי לא הבחין בהתקשרות שבין בני' למשה רבינו, שבעמדם אצלו מתבלטת כל ההתלבשות בדברי ריבות. ולא שיתרו בעצמו הבחין והבין שצריך באווארענען מצב שלאחרי ז' אדר. וא"כ זה שהקב"ה הסכים לדעתו הוא לא מטעמיה, כ"א משום הטעם הנוסף באווארענען.

לקראת חותנו ובאותו שעה ויקח יתרו עולה וזבחים ואכלו באותו יום הכפורים והיאך אכלו והלא כבר נתנה התורה. ועוד קשיא למ"ד יתרו קודם מתן תורה בא.

וי"ל דמעשה זה שהקריב קרבנות אפשר שלא היה ביום רדת משה מן ההר כי אם ביום השני או ביום השלישי ואע"ג דקרא דויבא משה מקמי דהאי קרא דויהי ממחרת לא קאי אלא ממחרת יום הכפורים ומעשה דאכילה היה באותו יום כמו כן ומה שיצא לקראתו היה ביום א' ומה שאכלו עמו היה ביום אחר וכל זה י"ל לפי שטת רש"י דמפרש יתרו לאחר מתן תורה היה.

אבל למ"ד יתרו קודם מתן תורה בא. י"ל דאפשר דזה המעשה שישב משה לשפוט את העם היה קודם מתן תורה כי גם רש"י ז"ל פי' בפרשת בשלח כי במרה נצטוו על הדינין. וא"כ י"ל שאכלו עמו ביום בואו. ובמדרש תנחומא דורש יתרו לאחר מתן תורה בא ודורש עליו מקרא זה לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר. אמר הקב"ה בני היו בשעבוד מצרים ויתרו היה יושב שוקט ובוטח אינו דין שישמח בשמחת תורה, עכ"ל.

היינו שלמ"ד יתרו קודם מתן תורה בא, ס"ל שגם פרשת ואתה תחזה היינו לפני מתן תורה.

ובפשטות מסיים "ואין כאן מקומו", כי הביאור בשיחה (ראה סעיף ה) הוא דוקא בהיותו אחרי יוהכ"פ ולוחות שניות, חשב משה שהוא בעצמו צריך ללמד את בני"א את התורה והמשפטים כו'.

ואילו לפי הדיעה הנ"ל עומדות לכאורה הקושיות שבשיחה, מה הי' סברת מרע"ה שלא חשב מזה שיגיע אולי למצב של נבול תבול כו'.

ונבקש מקוראי הגליון לפרש מה הי' סברת משה וכו' לדעת אלו מפרשים.

שער העיונים

עיונים בלקוטי שיחות חט"ז בשלח א'

הערה: רוב מהעיונים הם ממה שהעירו בסדרת קובצי הערות וביאורים שיצאו לאור במהלך השנים.

(קובץ אהלי תורה חוברת כב \ קובץ אב מלך

נתניה)

יתרו א

א. הערה 8: ועד"ז צ"ל בהכ' שמות ג, א. ד, יח. וראה מפרשי רש"י כאן. ואכ"מ.

ג. כללות השיחה: צ"ע איך לתווך הפי' במלחמת עמלק כאן - שהוא ענין חיובי (שלימות במעשה) להביאור בלקו"ש פרשתינו חי"א - שהי' ענין שלילי - שהראה שעדיין לא הי' שלימות הבירור?

(קובץ הערות התמימים ואנ"ש בית מנחם

גליון ה)

לכאורה ביאור השיחה רק מתרץ הא שקוראים לו בשם יתרו כאן בפרשתינו ולא במקומות האחרים?

(קובץ הערות התמימים ואנ"ש מאריסטאון גליון תשטז (תשנ"ד))

יתרו ב

א. הערה 8 ובשוה"ג שם: בכמה דפוסים לפנינו איתא „יתר“ . אבל בדפוסים הראשונים ורוב כת"י רש"י, וכן בכונ"כ מפרשי רש"י (רע"ב, רא"ם, דברי דוד ריש פרשתנו) הגירסא „יתרו“

ב. הערה 56: ועפ"ז יש לבאר מ"ש בלקוטי לוי"צ (אגרות ע' רכד) שגילויי החסידות שבי"ט כסלו הוא גבוה יותר מגילוי פנימיות התורה כו' שתתגלה ע"י מ"צ וצלה"ב לכאורה הגילוי דתורת החסידות היא אותו הגילוי לפנימיות התורה שתתגלה לע"ל, ואיך אפשר להיות נעלה יותר?

ג. סעיף וא"ו [. . איז דאך דאן ניט געווען קיין קס"ד אויף אַנאַנדער מצב, ווייל - לולא החטא שלאחר זה] משה האָט גע' דאַרפֿט אַריינפירן אידן אין ארץ ישראל.

לכאורה זה הי' לפני החטא וא"כ למה צדד ה' עם יתרו ולא עם משה?

(קובץ הערות התמימים ואנ"ש ראשון לציון גליון ו (תשמ"ט))

ולכאורה כנ"ל הרי פירש"י שם "יתר [דוקא, הוא] ע"ש שיתר פרשה אחת בתורה" היינו בלא וא"ו?

(קובץ הערות וביאורים אהלי תורה גליון קלב (תשמ"ב) / קובץ קרית מלך רב גליון פג)

ב. סעיף ג: זיי ווילן „נעמען“ תורה מיט זייערע כלי השגה, מיט די אייגענע כחות אין דעם מעמד ומצב ווי זיי זיינען מצד עצמם.

למה בעת מ"ת הרגישו בנ"י בטענה זו משא"כ לאח"ז בנוגע "לנבול תבול"

(קובץ הערות וביאורים אהלי תורה גליון מ (תשמ"מ))

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר

ולזכרון הרבנית הצדקנית
מרת חי' מושקא ע"ה ז"ל
בקשר עם יום ההילולה שלה
כ"ב שבט